

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

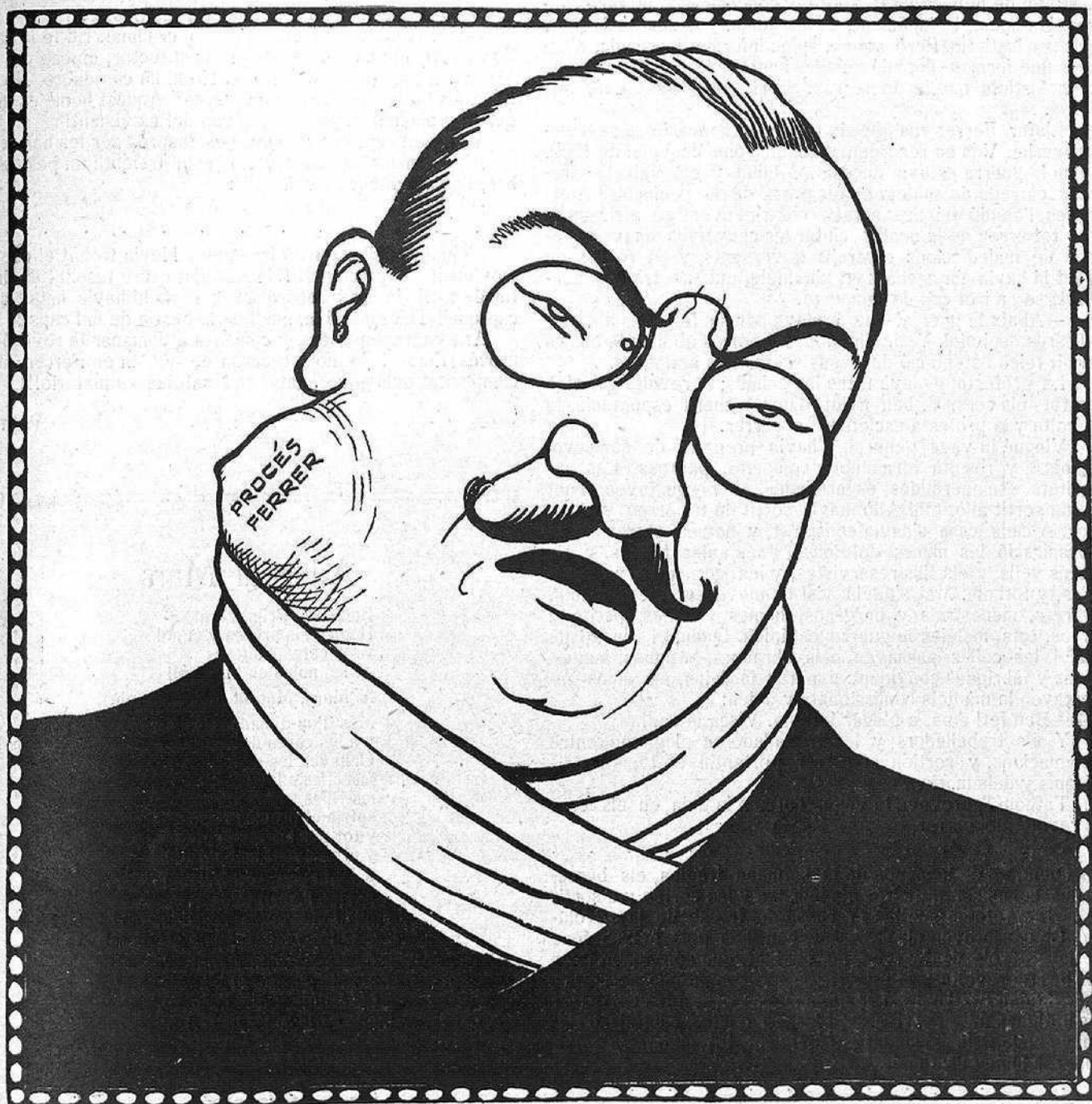
BARCELONA, 31 DE MARS DE 1911

Núm. 1683 ————— ANY XXXIII

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims ————— Atrassats: 20

LA BROTADA

—Volst'hi jugar que havem entrat a la Primavera?...

LA QÜESTIÓ FERRER

La bestia de mil caps

A l'opinió pública, a la veu de la gent, el nostre Gabriel Alomar l'ha anomenada, ab justícia, *la bestia de mil caps*. En efecte: la seva psicologia ens revela el predomini dels instints, de la bestialitat, sobre la consciència y la racionalitat. Un home, isoladament, es un home: pot ser racional y pot ser instintiu. Però aqueix aplec informe, inorgànic, d'homes que formen l'opinió pública sent molt més l'influència dels instints que la de la raó. Sí, sí: es *la bestia de mil caps*.

L'afer Ferrer ens ofereix una tràgica ocasió pera comprovarho. Vos en recordeu d'aquells dies de Juliol de 1909, quan la guerra estava encesa a Melilla y els vaixells prenién càrrega de soldats en els ports de la península? Aleshores l'opinió pública estava contra l'aventura africana y per tot arreu de la nostra ciutat les converses anaven plenes de malediccions contra'ls governants, y en rotllos de gent hi havia un menassant xiuxiueig, que no trigà a convertir-se en irat crit de tempesta.

—Abaix la guerra!—se cridava per les Rambles als cap al-tards de Juliol. Y, de dia, dones y homes ab llassos blancs al pit feien ostentació dels seus sentiments antibèlics.

La protesta guanyà totes les ànimes; la revolta germinà en tots els cors. Y, ben aviat, d'una manera espontània, la revolta y la protesta esclataren al carrer.

Vingué la vaga general. S'havia preparat de qualsevol manera, y resultà formidable, completa, paorosa. Les autoritats, esmaperdudes, esgarriades, se preguntaven d'ont havia sortit allò. Oh! Allò havia sortit de tot arreu y d'enlloc. A cada casa s'havia conspirat, y havien entrat en la conspiració les mares doloroses, y les avies tulides, y els pares vells, y els fills reservistes, y les germanes, y les novies, y tothom. Mai s'havia vist un moviment més unaním. Obrers, menestrals y burgesos, homes y dones, petits y grans, tots maleien la guerra estúpida. Quan, el dia 26 de Juliol, les colles passaven pels obradors, botigues, magatzems y fàbriques convidant a parar la feina, els amos encaixaven la mà dels comissionats y deien:

—Ben fet! Apa, a plegar tothom. Visca la pau!

Y els treballadors y les treballadores plegaven entre aclamacions, y sortien al carrer, portanthi el tumult dels visquis y dels moris...

Tothom l'aprovava la vaga. Tothom la duia en els cors la revolta del carrer.

Quan, en el diumenge de la setmana tràgica, els barcelonins comensaren a obrir els balcons y les portes y a sortir al carrer, tothom sentia la recansa del fracàs de la revolució. Se censuraven els excessos comesos pels baixos fons socials; però's confessava, no obstant, que són inevitables en dies de revolta.

—Quina llàstima!—deien, els menestrals, a les portes de les botigues mitg-obertes.—Si tres o quatre capitals d'Espanya haguessin secundat el moviment, tot això se'n va a rodar... Quina llàstima!...

Però, al cap de dos o tres dies, uns quants comensaren a xiuxiuejar.

—Això es una vergonya! Barcelona s'ha deshonrat! Aquests són fets vandàlics!

Y uns altres insinuaren:

—Aquí hi ha una mà amagada. Algú l'ha preparat, aquet moviment...

Y uns altres pronunciaren un nom:

—Ferrer!

L'opinió pública anà adonantse de que la revolució catalana havia estat una vergonya y un horrorós crim. S'exigien responsabilitats. L'opinió pública ja no se'n recordava de que la mateixa opinió pública havia preparat la revolta... Calia un càstic implacable. Y quan un dia, de bon matí, se sentí una descàrrega de fuselleria cap a la banda de Montjuic, l'opinió pública digué:

—Ben fet!

Altres descàrregues, en altres matins, sonaren. Y seguia dientse:

—Ben fet!

Vingué que en Ferrer y Guardia fou agafat.

—Ah! Aquest, aquest es el gran criminal. Ell té la culpa de tot. Aquí hi ha d'haver hagut un director, un cap del moviment. Aquet cap es en Ferrer. No hi ha cap dubte. No heu llegit els llibres de l'Escola Moderna? Aquest home es anarquista y dinamiter. Ja tenim el cap del moviment!

Y, aquell cap, era foradat dies després per les bales...

Ab un sospir de satisfacció, com treientli un pes de sobre, l'opinió pública tornà a dir:

—Ben fet!

L'opinió pública quedà tranquila. Havia trobat el cap del moviment revolucionari!! Havia vist caure fusellat al director de tot!! Ja no's recordava que no hi havia hagut altre cap que'l d'ella mateixa, que'l de la bestia de mil caps!!!

Ara va repensantse, y comensa a demanar la revisió del procés Ferrer. Ja no's recorda de que an en Ferrer, ab la complicitat dels governants, ella mateixa va matarlo!!!

WIFRED

□ □ □ ————— □ □ □

Adeu al Mars

Bonica la Primavera!
Bonics els arbres y el sol
y les cares rialleres
de les noies en blau vol!

Ai Mars, Marsot, quina en feies!

Més d'un diumenge't distreies
y a les cases duies dol!
Callaven les caderneres,
marcianse les olòs;
les filles grans suspiraven,
sufria el promès reclòs,
y tot per les teves pluges
y el teu vent mal-agradós!

Adeu! Geranis floreixen!
Arriba l'Abril joios
que té les galtes rosades,
y es lleuger y esmuny els plors!

Canta aixerida y contenta
la noia d'esguard blavós
pel botiguer que l'espera,
que parla viu y festós;
de primerenca barbata;
bigoti fort y negrós!

Y tu, galan que sufreixes,
jamai sentiràs anyor,
si treballes y hi gaudeixes,
y't deixes ferir d'amor!

Festa donada el passat dissabte a bordo del «Carlos V», en obsequi de la bona societat barcelonina

Les visites recorren el barco.—El castell del «Carlos V».—Aspecte general de la coberta.

Que són de molt bona cura
fibrades de flaire al cor
y... ets com la pluja abrilenca
y no com el Mars, Marsot!
Bonica la Primavera,
bonics els arbres y el sol,
y els roserars que floreixen,
y... les modistes al vol!

JOAN PI

A CAN GARLANDA

¿No la saben la novíssima invenció dels dignes regidors
de la majoria?

Es una idea morrocotudament deliciosa. Ab quatre núme-
ros de música escrits per una parella de civils, resultaria la
més divertida y entretinguda de les operetes bufes.

Veuran com va acudir-se'ls la cosa.

S'havien de confeccionar cinquanta trajos de gala pera la

guardia municipal. Escullides les mostres y fet pels tècnics el corresponent pressupost, els honorables regidors que tenen al seu carrec aquesta branca administrativa varen observar que l'import total dels cinquanta trajos passava bastant de dues mil pessetes.

—Arribant an aquesta quantitat—va advertir un de la colla—serà precis treure els trajos a subasta.

Els senyors de la Comissió varen mirar-se ab aire inquiet.

Com ningú ignora, pera la bona marxa dels interessos municipals sempre ha sigut el de la subasta dels serveis el sistema més clar, més dret y més senzill. Però's regidors de la majoria—qüestió d'escola, sens dubte—pensen d'una altra conformitat. Per' ells, no hi ha res tan ventatjós com el contracte directe.

Y, es clar, conseqüents ab aquet criteri, sòlidament arrelat, tots, com un sol home, varen pronunciarse contra l'absurde de la subasta.

—Es que la llei diu que, passant de dues mil pessetes...

—La llei que digui lo que vulgui. ¿Desde quan les lleis, fetes generalment per gent inepta, han de convertir-se en rèmores de la bona administració?

—Naturalment que no, però ¿còm ens ho arreglem pera no incorrer en les ires dels dragons que les guarden?

—¿Còm?... D'una manera senzillíssima.

Y corejat pels crits d'admiració dels companys que, en favats, l'escoltaven, l'autor de l'idea l'exposà en breus paraules.

—En lloc d'anunciar que anem a adquirir cinquanta trajos, direm que volem comprar cinquanta levites, que no deuen valer, suposo jo, dues mil pessetes...

—No; no hi arriben.

—A més de les levites, y en lot separat, manifestarem que'ns faltan també cinquanta cascos.

—¡Ah!... Va be, va be...

—Y cinquanta pantalons...

—Magnífic!...

—Y cinquanta cinturons de xarol, y cinquanta cordons pera'ls revolvers...

—Està comprès!...

—Y d'aquesta manera, com que cap de les partides arriba a les dues mil pessetes, comprem les prenes a qui tenim per convenient y la trava de la subasta queda suprimida ab la més exquisida correcció.

—¡Bravo, bravo!...

Un abras colectiu premià l'hermosa iniciativa del despart concejal y, convertida en dictamen la seva hermosa ocuren-

L'ADEU

—«Marina» tu partes
muy lejos de aquí;
cuando no me veas, piensa en mí...
Piensa en mí!

cia, en la següent sessió fou públicament aprovada, sense més oposició que la de mitja dotzena de regidors missonistes, inadaptats y reaccionaris.

Quan l'endemà, un dels heroes de la jornada, brillantli els ulls de satisfacció, m'explicava rient l'èxit de l'enginyosa maniobra, vareig dirli:

—Això ho han pogut fer perquè'ls trajos no eren més que cinquanta. Si per desgracia arriben a ser dos o tres cents, l'operació no hauria sigut possible.

—S'equivoca—va respondre'm.—Tot hauria consistit en fer més extensa la subdivisió de les preudes.

—No veig el modo...

—¿No?... Miri. En comptes d'anunciar—per exemple—que necessitavem comprar doscents pantalons, hauriem dit: Hem d'adquirir doscentes cames de pantalon de la part dreta, un lot; doscentes de la part esquerra, un altre lot; dos mil botons, un altre; quatre centes butxaques, un altre...—

Y com al despreocupat edil li semblés veure en la meua cara un punt d'ironia, va afegir:

—¿Què?... ¿Que vol dir que, aixís, les butxaques ens quedarien malament?—

Per prudencia vareig callar, però vaig estar a punt de respondre-li:

—No. Ja sé que a vostès sempre els queden be les butxaques...

MATIAS BONAFÉ

ASPERGIS

Per així, l'empresari del «Teatre Verdi», de Florencia. Al veure que, ab tot y posarhi el coll, els negocis cada dia li anaven de mal en pitjor; al comprovar que, per excelents artistes y bons programes que oferís als espectadors, els espectadors se li giraven d'esquena, ell que sí, quina'n fa?... Sollicita del rector de la parroquia una pública benedició del local.

Un dia, en havent dinat, a l'hora de l'ensaig, s'hi presenta el mossén y, ab el salpasser a una mà y el morteret de l'aigua beneita a l'altra, vinguen aspergis y senyalar creus, y esquitjar butxaques y palcos y escenari. Tots els artistes y dependents de la casa diu que estaven presents a la cerimonia. La característica, les tiples còmiques, el coro de senyores, les figurantes y el cos de ball'larines formaven en el passillo central de la platea, lluint elegants «jupe-culottes» y aguantant cada una el seu ciri corresponent.

A l'enterarnos, avui, de l'pimmillorable resultat que'l truc de la benedició ha donat a l'empresari de Florencia, que, d'ensà dels aspergis, està guanyant els diners a palades, el glosador ha corregut cap a Romea a contarho an en Codina.

—Y si fessis beneir el teu teatre?—havem insinuat al jove primer actor.—Baix la protecció del «Comité de Defensa» se podria organitzar una hermosa festa que l'apoiarien, sens dubte, les «Senyores de la Tuberculosis», el «Patronat de l'Agulla», l'Agulló y el «Roper de Santa Tuies»... Ja veuries quin abono, després.

—No'm precisa res d'això—ens ha respost el gran Pere, entusiasmat.—Has de saber que, segons liquidació

BUSCANT FEINA

—¿No'm sabrieu un amo, Quirse, pera servir?

—Segons la classe de servei, potser sí que té'l sabria.

SENTINT ÓPERA

—Y ara! Com es que mires ab els binocles al revés?

—Vui provar sí, aixís, se sent més lluny aquet pobre tenor.

PINTURA

— Ont l'exposaré, diu, el seu retrato?... En la pròxima Exposició de Belles...
 — ¿Què?...
 — ...de Belles Arts, senyora.

d'aquesta última quinzena, no sols he fet la pau, sinó que hi surto guanyant un grapat de pessetes

—Xòcala, amic! Si continues aixís no tindràs necessitat de beneir el teatre, però no l'escaparàs de la meva benedicció.

XARAU

Diuen les cases...

Els honorables compatricis que s'han fet un dever d'alsar la veu pera blasmar els pecats de lesa ciutadania comesos ab motiu de les obres de la Reforma són ja en nombre més que regular. Y, segons els diaris han dit, per mediació del *Centre Excursionista de Catalunya* ha rebut el nostre Ajuntament unes conclusions encaminades a regular el desballestament a que, per ignorancia dels uns y mala fe o deixadesa dels altres, en aquest assumpte de la Reforma interior ha regnat fins al present.

Els tresors artístics y arqueològics que l'història ens ha llegat no han sigut, segons sembla, tractats, pels encarregats de menar a bon terme les obres, ab aquella cura y mirament a que, pel seu merit, ja que no pel seu passat, tenen indiscutible dret. Com si això no fos prou pera revoltarnos, veus autorisades afegeixen encara que'ls sacrilegis comesos en aquet sentit no tenen

fi ni compte. D'aquí la protesta iniciada per les persones enteses, protesta que, o molt ens enganyem, o tindrà la virtut d'aplegar en un sol llas els noms de tots els ciutadans orgullosos del passat esplendorós de la ciutat.

Lluny de semblarnos malament quant en el sentit de refrenar tota heretgia's fassi, trobem que les mesures preses pels protestants han de mereixer el respecte y l'agraïment de les parets centenaries, font de dolça poesia, y pel respecte de les quals ens disposem tots a vetllar. Al barceloní enamorat de la urbs y que alguna volta s'hagi sentit corprès en la contemplació de les místiques parets, que, indiferent y menyspreuador, el picot municipal va derruint, al qui n'hagi sentit el passat y endevinat tot l'esplendor y tota la seva marcida grandesa, ha de fèrseli costa pera munt creure que una part importantíssima de la seva Barcelona, la més característica, la més propia, puga resistir la petjada de l'allau destructora sense que de lo més pregon dels fonaments de les velles edificacions ne surti un clam irat de protesta y de dolor.

Diu un aforisme popular que les parets tenen orelles. No es molt suposar que tinguen llengua, y que al contarnos la seva dissort ho fassin ab certa punyenta eloqüència. Y si parlen les parets, abrillat de cent generacions, es lo més probable que'l seu discurs arribi a nosaltres en forma d'imprecació poètica y raonada a l'ensem.

—No'ns sorprèn el vostre orgull, —potser que diguin les cases velles de la Ciutat, dirigintse a les que, en plena aixamplis, alsen al cel les seves puntes.—No'ns sorprèn el vostre orgull, que tan be's diu ab les vostres fatxades lluentes y vistoses, ab els vostres frisos presumits, les vostres pintures llampantes, y les mil penjarelles y ornaments, ab que, ab gran contentament

pels badocs, l'artifex vos ha engarlandat. Emperò no penseu ab el vostre urc abatere el nostre valer. No penseu entelar lo més minim la nostra historia, feta de l'istoria de la Ciutat que vos enronda. Penseu més aviat que, com els vostres, foren els nostres dies embellits un temps per l'esclat de la juvenesa; que, com avui vos succeeix, una època hi hagué en que forem l'encant de tota una corrua d'admiradors. Les nostres pedres que la molsa verdea, els nostres patis en repòs, els finestrals per ont respirem, les nostres escales senyorials, testimoni han sigut de mil efemèrides glorioses. Tot en nosaltres—joh cases presu-

mides!—pregona el passat venturós. Tot, en nosaltres, convida a l'estima y al respecte. En cada trenyina tenim un record. Cada escrostonament guarda un dolor. Cada ombra, el xiuxiueig voluptuós d'un colohi amatori... Un sol dels nostres porxos, rígids y imponents a l'hora, no val, per ventura, lo que totes les vostres entrades esquifides y aparatoses? Com alabar la miseria dels vostres departiments escanyolits, tant més ridículs y miserables si's té en compte la folgada y esveltès dels que nosaltres guardem? Mancats d'aire pera respirar y d'espai pera bellugarse, s'agombolen els homes en vostre interior. Dels salons, temples de mil festes; dels menjadors patriarcalis y confortables, n'heu fet vosaltres—joh cases de la ciutat nova!—llocs tristos y esquifits, de proporcions microscòpiques, que'ls raigs del sol alegrador se neguen a embellir. Millor farieu en abaixar el vostre esguard provocatiu, noves construccions d'una ciutat que ha fet del culte de l'or y la febre del negoci el primer y més preuat dels seus elements de vida! La casa a punt d'esser trocejada pel picot irreverent, la casa que té a son més gran orgull l'haverse sabut mostrar digna del seu temps y del seu poble, se redressa pera dirvos, abans de desapareixer definitivament:

—Deixeu, joves edificacions, que cents anys hagin passat per davant vostre. Que quan la besada centenaria repòsi damunt les vostres teulades; quan la brillantor dels vostres oripells tinga el regust de cosa rancia; quan el sol d'una centuria hagi colrat el vostre encís; quan la patina del temps hagi fet sentir la seva acció sobre les parets alsades a corre-cuita, no haurà de servos dat, com a nosaltres, conquerir el respecte de les multituds ab soles l'esveltès y la severitat de les nostres linies. Y en quant a tu, bon desvavat, que, indiferent y encuriolit, assisteixes al nostre enderroc planyente de la calma ab que aquet se porta a cap, no oblidis que quan la mà de l'home hagi acomplert la seva obra de destrucció; quan no quedi de nosaltres pedra sobre pedra; quan posis, per fi, la teva petja damunt la terra que'ns era destinada; quan al misteri de la nostra quietut hagi succeït l'enrenou propi de la via burgesa, uniforme y inacabable, llavors, ciutadà atollondrat y irreflexiu, serà quan, més que mai, podrà enlairarse a la categoria de gran veritat aquella màxima profunda, segons la qual es l'aspecte de la casa reflexe de l'ànima dels qui en son interior habiten.

Boy

BUFADA FORTA

—Senyor Vent: Sab que es molt atrevit y molt tafaner!

Gracies, papà

Comedieta ràpida, en un acte, estrenada ab gran exit fa pocs dies

PERSONATGES

LA PUBILLA—EL PRETENDENT—EL SENYOR SERRACLARA

ACTE UNIC

L'escena representa el despatx de l'arcalde de Barcelona.

ESCENA I

LA PUBILLA Y EL PRETENDENT

EL PRETENDENT.—Li asseguro, senyoreta. Si vostè'm dona la seva mà, no més ab un dit que'm concedeixi, jo prometo ferla molt felissa.

LA PUBILLA.—Y quina mena de felicitat es la que pensa proporcionar-me?

EL PRETENDENT.—De moment, vull ferla disfrutar molt... Ara mateix he organitzat, en obsequi seu, una gran festa de *Mi-Carême* al Passeig de Gràcia... Vostè hi vindrà, de braset ab mi, y una vegada allà ja veurà que'ns divertirem!... Quin riure esbojarrat!... Quina alegria desenfrenada!

LA PUBILLA.—Què li diré, jo, pobre de mi?...

EL PRETENDENT.—Apa, dòna, determini's; un cop de cap y digui'm que sí.

LA PUBILLA.—Vostè sembla un jove serio y formal, y si realment anés ab bons fins...

EL PRETENDENT.—Dels meus fins dubta, senyoreta?... Tingui, tasti aquets carametlos de café-ab-llet... Eh?... Què me'n diu? Són fins o no són fins?

LA PUBILLA.—De l'intenció del seu cor parlo jo.

EL PRETENDENT.—Calli, dòna! Els meus proposits són tan dolços y tan delicats com els meus carametlos.

LA PUBILLA.—Aixís, doncs, per mi... (*Fent un sospir de budells.*) Ai!... No li puc dir que sí, però no li dic que no.

EL PRETENDENT.—Grans mercès, senyoreta! Ab aquet mot d'esperansa, els seus llavis hermosos acaben de ferme l'home més feliç de la terra.

LA PUBILLA.—Miri, justament ara ve el papà... Es el meu tutor, però jo li dic papà, sab?... Parlín'hi, y si ell ho vol, ja li he dit, per mi no hi ha inconvenient.

(*La Pubilla allarga una maneta de color de rosa y El Pretendent la besa emocionat.*)

ESCENA II

LA PUBILLA, EL PRETENDENT Y EL SENYOR SERRACLARA

EL SR. SERRACLARA.—Qui es aquet jove tan ensucrat?

LA PUBILLA (*ab alegria*).—Un pretendent, papà, un pretendent!

EL PRETENDENT.—Celebro moltíssim.

EL SR. SERRACLARA.—Jo també; y enllesteixi a parlar, que al *Carlos V* m'esperen.

EL PRETENDENT.—Doncs, deia jo, y ara li dic a vostè, que si la senyoreta'm concedís la mà, no més ab un dit d'ajuda que'm dongués, ella'm faria molt ditzós, y jo la faria molt felissa.

EL SR. SERRACLARA.—Y ab què compta, vostè, pera fer felissa a la Pubilla?

EL PRETENDENT.—De moment, ab una gran festa de *Mi-Carême* que, baix l'aquiescència de vostè, penso celebrar al Passeig de Gracia... Ah, ens hi divertirem molt, tots plegats; cregui'm.

EL SR. SERRACLARA.—Al Passeig de Gracia, diu? Y ab què compta pera organitzar aquesta moixiganga al Passeig de Gracia?

EL PRETENDENT.—Ai ai!... Vès ab què compto!... (*Allargantli un grapat de carametlos.*) Tingui,... tasti'ls!

LA PUBILLA.—Ai, sí, papà... Són molt bons.

EL SR. SERRACLARA.—Y be, ¿què significa això? ¿què volen dir aquestes lleminadures?

EL PRETENDENT.—Que compto ab aquet material, home... Jo, de diners, no'n tinc; però fabrico carametlos, y pastes, y bombons, y serpentines, y *confetti*, y demà que vostè's dignés dir que sí y que la Pubilla's dignés venir de braçet ab mi, ben enjojada, a donar uns quants volts pel Passeig de Gracia, la gent s'hi abocaria pera veure'ns, y la gent compraria *confetti*, y serpentines, y bombons, y pastes, y carametlos, y ab els diners que jo treuria dels carametlos, les pastes, els bombons, les serpentines y els confetti, pagaria els gastets de la festa y encara potser me'n sobraria algun pera anar a fer una fontada el dia de Pasqua.

EL SR. SERRACLARA (*indignat*).—Doncs, miri... De festes d'aquestes, no li'n convenen a la meua filla... Ja té qui n'hi fa, y no necessitem que vinguin a explotarla els de fóra de casa!... Arri, allà!... Quedi's ab les seves llèpols! (*Tirantli pel cap el grapat de carametlos.*) Adroguer!... Més que adroguer!...

(*El Pretendent es llensa escales avall. La Pubilla plora desconsolada.*)

ESCENA III Y ÚLTIMA

LA PUBILLA Y EL SR. SERRACLARA

LA PUBILLA.—Pobreta de mi!...

EL SR. SERRACLARA.—Ja ho veus, filla meua, quins partits corren!

LA PUBILLA.—Y tal! Un adroguer! Quin desengany!

EL SR. SERRACLARA.—Vui que ho sàpigues d'una vegada pera sempre... El teu tutor no s'escollarà mai més cap pretendent que no sia ben digne de tu.

LA PUBILLA (*tota commoguda*).—Gracies, papà! (*Llàgrimes d'emoció, abraçada y teló avall.*)

FRA NOI

DE BIBLIOGRAFIA

Els entusiastes admiradors de la literatura catalana, els catalans tots, que estimin la seva llengua, estan d'enhorabona.

Aviat, molt aviat, veuran la llum pública en un elegant tomet, que's vendrà a un preu sumament modic, *Les Cent Mellors Poesies lliques de la Llengua catalana*. Un llibre que, pel seu interès historic y literari, superarà a quantes antologies s'han publicat fins al dia; una obra indispensable en la llibreria de tot català, y que, pel seu valor documental y la seva importància intrínseca, ve a omplir en les esferes literàries una veritable necessitat.

De formar el recull de poesies antigues y modernes se n'ha encarregat l'erudit bibliofil y notable publicista don Ernest Moliné y Brasés, qui ha entregat ja a les caixes tots els treballs escullits, podentse assegurar que la delicada tasca de selecció ha sigut feta ab una gran cura y una honrosa imparcialitat de judici.

Les Cent Mellors Poesies lliques de la Llengua catalana, joiosament presentades en elegant volum, sortiran de la casa editorial de don Antoni López dintre d'un plas molt breu.

PRINCIPAL.—*La dama de les camelies* ha donat y donarà, encara, bones entrades, doncs l'interpretació de la una Marguerida en el paper de l'altra ha despertat la natural curiositat dels admiradors de la famosa novela y dels entusiastes partidaris de la nostra artista.

Jutjada en conjunt, l'execució del drama resulta migrada y defectuosa; jutjantla pel treball personal de la senyora Xirgu pot calificarse de notable. Tot aquell qui's mantinga ab la suficient virtut de no fer comparacions haurà de regoneixer que la jova actriu, arribant allà ont pot y no allà ont voldria, mostra ab tota la forsa de la seva ànima l'esplendor de la seva gràcia ingenua y la ductilitat del seu talent.

La presentació, un veritable desastre.

L'arreglo, passador.

Tinc el gust de participar, ademés, que'ls escenografs Moragas, Alarma y Vilumara estan treballant de ferm en el decorat de *La reina jove*, obra d'en Guimerà, inèdita, que s'estrenarà per Pasqua.

Ah, y dilluns que ve, *La pesca dels llagostins*.

LICEO.—S'han publicat els cartells anunciadors del gran Festival Wagner, o Cicle Wagnerià, que ab tanta impaciència es esperat pels nostres filarmònics. L'exit obtingut per la tetralogia *L'anell del Nibelung*, durant la primavera de l'any passat, fa esperar un abono lluidíssim. El personal artistic es molt notable. Donarem més detalls en una pròxima edició.

ROMEA.—En Juli Vallmitjana se n'ha d'apuntar una altra de bona. El seu diàleg *L'abella perduda* impressiona vivament

«LA DAMA DE LES CAMELIES» EN CATALÀ

MARGUERIDA GAUTIER:—Mai estarem prou reconeguts al «Comitè de Defensa» y als carlins.
ARMANDO:—Lloada sia pera sempre més la Lliga Regionalista!

y commou. Es una curta tragedia que té'l dò d'emocionar y fer pensar a la vegada, degut a l'intensitat de passió y a la pietat social que en el seu fons s'enclouen. La ràpida acció's desenrotlla en un menjador reservat d'un cafè concert. Un murriet porta allí enganyada a una xicota y, un cop borratxo, després de mostrar an ella y al public tota la poca-solta del seu esperit y tot l'humor crapulós del seu cor, insulta a la pobre víctima a l'extrem de que aquesta, fòra de sí, desesperada, castiga en el seu amant tanta desvergonya posantli les grapes al coll y escanyantlo.

La senyora Llorente y en Codina varen jugar molt be aquesta escena, d'un realisme brutal y que posa a prova les facultats de dos artistes. Sobre tot, en Codina va tenir moments de gran exaltació dramàtica, matisant els estats d'ànim de l'antipàtic personatge d'una manera acabada.

—Ahir, dijous, degué tenir lloc l'estrena de *L'oncle rector*, comedia en dos actes, d'en Manel Folch y Torres. Ja tenim, doncs, primera materia pera la setmana entrant.

TÍVOLI.—S'han fet aplaudir molt—y ab justicia—la senyora Pareto en *Il barbiere*; en Pijoan en *La Bohème*; en Goiri en el *Lohengrin* y en Famadas y la Galan en *Carmen*, ajudant perfectament als conjunts el demés personal de la companyia y dirigint ab acert el mestre Pérez Cabrero. La primera de *Lohengrin*, s'ha de posar en primer lloc, resultant un aconeteixement artistic que deixà del tot complascuda a la concurrència.

—Pera dimecres passat estava anunciada la primera representació de *Gli Ugonotti*, que haurà constituït, sens dubte, un nou triomf pera'l notable tenor Goiri.

ELDORADO.—D'això que's va estrenar ab el títol de *Moneda corriente* no'ls en diré res, perquè ve a ser el cèlebre *Viatge del senyor Pons* espatllat.

ESVERAMENT

—Anda, ¡lūguez... Vete a prisa a la Delegación y díles que en el Paralelo estan haciendo «La Barricada».

—Càspita!... Ja hi volvemos a ser?...

—Pera demà s'anuncia un ple a vessar; no es que ho diguin els cartells, sinó que l'augurem nosaltres y ab fonament de causa: se tracta *nada menos* del benefici de la Neus Suárez, que ha escullit per funció l'estrena de *La alegría de vivir*, comedia en quatre actes, de gran exit a Madrid.

NOVEDADES.—*Molinos de viento* es una aixirida opereta en un acte, d'en Pascual Frutos, la lletra, y d'en Luna, la música. Hi ha en ella alguns tocs sentimentals de bona mena, y tota plegada resulta de *corte* distingit. La música es inspirada y conté agradables melodies. Afegeixin a tot això una presentació molt acceptable y díguinme si, ben remenat, no ha de donar una solució d'exit.

—Avui, primera de *El príncipe de Altsbourg*, opereta en tres actes y probable salva-vides de l'empresa.

APOLO.—La darrera estrena ha tingut tots els caràcters d'una solemnitat. Efectivament, se tractava d'una obra ben forta y seriosa. *La barricada*, drama social d'en Paul Bourget, tan discutit a Fransa, ha sigut arreglat sortosament pel senyor Fuentes, al punt de ferlo passar aquí sense una protesta. L'obra tanca un interessant problema, està magistralment desenrotllada, y l'acció, molt viva y molt humana, no decau un sol instant. El public aplaudeix a l'acabar-se cada un dels actes y d'una manera formidable al final del drama. Els artistes, regular.

ESPAÑOL.—Molt atinadament, l'empresa ha retirat dels cartells els drames y s'ha entregat per complert al *vaudeville* cru y esqueixat. S'han convençut els italians de que'ns agrada el verd y...ns porten a pasturar ab tota premeditació.

L'Ennuc, estrenat darrerament, es una graciosíssima farsa, gens complicada y sense *deshabillés*, però molt picaresca de llenguatge y molt viva d'acció, y entretinguda com poques. Els artistes de la companyia *Nunziata* van treurela admirablement, sobressortintli el director, qui, en el paper de *Don Felice*, estigué a l'altura d'un gran comic.

—De *La hermosa nodriza* y de *Tutti in camicia* els en parlaré la setmana que ve, per poc que pugui.

L. L. L.

ESQUELLOTS

PERA les víctimes del mar.

Un estimat lector de L'ESQUELLA, el senyor Fríguls Pujol, ens escriu desde Guantánamo (Cuba) una sentida carta, acompanyada d'un bitllet de *dollar*, pera que ingresseu aquesta quantitat en la subscripció oberta a favor dels pobres pescadors, víctimes del temporal del 31 de Janer.

A l'agrair al donant l'honor que'ns ha fet ab els seu encarrec, li participem que, convertit el *dollar* en moneda espanyola, ha produït 5'50 pessetes, que han sigut entregades, com tot lo recullit anteriorment per nosaltres, a l'Administració d'*El Poble Català*.

□

LA vida, senyors, té costats ben amargs.

Sobre tot a Catalunya, sempre ingrata ab els seus artistes. Fa un temps ens doliem de que en Rafel Marquina, conegut en el món de l'intellectualitat per *Farfarello*, se vegés obligat a aprofitar les vetlles sortint de comparsa a Novetats.

En Marquina anà a viure a Madrid, pensant, molt encertadament per cert, que en una societat desconeguda, al literat que, pera guanyar-se la vida, necessita d'un complement, li es més facil recórrer a certs extrems sense que l'amor propi'n surti més o menys abonyegat.

Però aquí ha quedat en Viura, que, mentres espera l'hora de conquistar les Castelles ab el seu *Rostre ideal*, s'ha contractat ab en Codina en calitat de *galan de llansa*.

En Viura ha rellevat an en *Farfa*, y com a comparsa surt a les taules del Romea.

Que en Codina se'n compadeixi y el fassi *cabo*.

Que no digui que no se'l protegeix!

□

EL director d'un teatre de Sant Petersburg, tenint en compte que l'exhibició de la faldilla-pantalon es a tot arreu causa d'escandol, vetllant l'home per la tranquil·litat del seu establiment, ha prohibit en absolut l'entrada a les senyores que's presentin vestint l'alborotadora indumentaria.

Y ab motiu d'això, diu un diari:
«Aquest es el primer atac oficial que a la falda-pantalon s'ha dirigit.»
Permeti'ns el confrare que li manifestem que s'equivoca.

**

El primer atac oficial an aquesta prenda—bastant més oficial, per cert, que la prohibició de l'empresari rus—aparegué ja fa alguns anys (en el *Codic penal* espanyol).

Si ho dubta, busqui en ell el capítol VII, que tracta «De la usurpación y uso indebido de trajes», y veurà com hi ha un article—el 348—que diu:

«El que usare pública é indebidamente uniforme ó traje propios de una clase á que no perteneciera, será castigado con la pena de multa de 125 á 1.250 pesetas.»

No essent el pantalon propi de la classe femenina, ¿quí negarà que l'autoritat pot aquí, sempre que vulgui, fer pagar a les dones que se'n posin, de 25 a 250 duros en concepte de castic?

**

Ja veu, doncs, el colega com a Espanya, baix aquest aspecte, hem sigut bastant més matiners que a Rússia.

Més matiners y més tremendos.

Perquè, entre privar simplement a una senyora d'entrar a tal o qual lloc y privarla de sortir de casa, baix pena de veure's baldada a multes, ens sembla que hi ha alguna diferencia.

Naturalment, a favor nostre.

□

EN Batlle d'El Diluvio es incansable.

Per més que Deu no l'ha cridat pera critic, ell vinga clavàrlesh pel descosits y parlar de l'arquitrabe cada dia ab més aplom.

El diumenge, donantnos compte de l'estrena de *Moneda corriente*, ens feia saber que la tal *Moneda* es un arreglo del francès, que l'autor de l'obra original es M. Leviche y que l'arreglador castellà no ha fet més que reduir a dos els tres actes que *contiene*—diu ell—la comedia francesa.

Tot això, Batlle del cor, seria tan veritat com l'Evangeli, si no hi hagués aquets dos petits inconvenients:

Primer: Que M. *Leviche* no ha existit mai. Y

Segon: Que l'obra francesa a què's refereix no *contiene* tres actes, com vostè diu, sinó quatre.

Fòra d'això, tot lo demés es veritat.

Y ara dissimuli, ¿eh?

□

DESPRÉS diran que'ls estrangers no fan cas de nosaltres...

Un diari francès, y no dels més modestos, explica als seus lectors ab tots els pèls y senyals el cas extraordinari d'un milionari espanyol, el senyor Gómez Branley, qui, portat per la seva afició a les banyes, acaba de sentar plassa de *toreador*.

La relació de l'aludit diari, impregnada tot'ella de la més viva simpatia pel nou torero, del qual, ademés, ne publica el retrato, acaba ab aquestes línies, que'ns permetem la llibertat de

TOTES LES CRIADES QUAN SE'N VAN AL LLIT...

—La senyoreta vol que vagi als exercicis de Sant Felip Neri? Molt be; hi aniré ab el meu adrogueret... Ens sortirà més barato que'l cinematògrafo.

deixar en francès pera que no perdin el seu deliciós perfum original:

«Il vient de débiter à Madrid, où se consacrent les renommées tauromachiques, en qualité de *novillero*, premier grade de la hiérarchie qui aboutit à celui de *matador* en titre. Au sortir de la plaza, des spectateurs enthousiastes le portèrent sur leurs épaules jusqu'à sa voiture, et ses admirateurs lui ont offert un banquet, présidé par le Directeur général de l'Agriculture, M. Armilian, qui lui a servi de parrain.»

¡Tot això en un diari francès, y precisament en la primera plana del número!...

¡Quin honor pels fills d'Espanya y, sobre tot, pel Director General d'Agricultura, padrí, com acaben de veure, de l'opulent *toreador*!

□

LA Comissió d'Ensanxe sembla que's torna a preocupar del cambi de nom d'alguns carrers.

Un carrer que sempre se n'havia dit *2 de Maig*, ara se'n dirà *26 de Janer*, o siguin quatre mesos y mitg de diferencia. Els veïns deuran sofrir una sotragada de calendari horrible. Deixeuvos d'un salt tan considerable!... Ni el pas dels Antípodes!

□

OJO, senyors empresaris!

Entre'ls objectes perduts al carrer y recullits pels guardies municipals, hi ha, aquesta setmana: «un exemplar de un drama catalán».

Si serà una obra inèdita d'algun geni en conserva?

Fora bona, aquesta!
Veïam si la salvació del nostre teatre estarà al mitg del carrer y no'ns en sabrem aprofitar...

□

QUAN ho afirmavem, ja sabiem lo que'ns feiem.

El ball donat a la *Bohemia* pels 100 amics ha sigut un dels exits més grossos. Exit de barrila y animació, de bon gust... y ganes de tornarhi.

La ballaruga va estar de sort. Y com que'ls organitzadors de la festa són gent que'n saben la *prima*, d'alegria no'n vulguin

TITUL D'UNA COMEDIA MUNICIPAL

«L'Agraiment dins les costums,
o El revòlver d'Hostafrancs
y la vara de Consums.»

més. Sense por d'equivocarnos, afirmariem que'l ball dels 100 amics s'ha fet ja indispensable en el Carnaval barceloní.

Per cert que, mal que pesi als *ultramontans*, la cosa no ha acabat encara.

En Bastida, que en això de l'art de Terpsícore es un *mano* que's pinta sol, té disposat, pera demà a la nit, un sarau de gala de la *Mi-Carême*, a l'estil, segons diu, dels que al *Tabarin*, de París, se celebren. Hi ha pera repartir la *mar* de premis, tots de gran valor. Se celebrarà, ademés, un concurs d'oficiales modistes. Se premiarà a la millor *jupe-culotte*, y's ballaran una tongada de cake-walks, machichas y can-cans, com no s'hagi vist mai.

Res: que qui està trist es perquè vol.

Per nosaltres, segueixi la festa.

□

PETIT imbroglio.

Precedint al gros de la Comissió municipal que, com ja saben nostres lectors, va anar a Madrid a gastar unes quantes mils pessetes de les que ab diversos pretextos fan esquitxar als pobres veïns, un vespre arribaren a Barcelona els regidors senyors Nualart y Callén.

¿A què's va deure el seu prematur retorn?

Segons *El Poble Català*, «en Callén vingué acompanyant an en Nualart, que's posà malalt a Madrid».

Però segons *El Diluvio*, ocorregué precisament lo contrari. «Han llegado de Madrid—deia—los señores Callén y Nualart, el segundo acompañando al primero por su delicado estado de salud.»

¿Com se resol aquest extrany problema?

El regidor malalt ¿quí es, en definitiva? ¿Es en Nualart? ¿Es en Callén?

Pera no inclinar la balansa a favor d'aquet ni d'aquell, lo millor serà partir la diferencia.

Y imaginarnos que'ls malalts... són tots dos.

¿Els sembla be l'arreglo?

□

COMENTANT l'estrena de *Les garces*, de l'Iglesias, un periòdic de París, *Comœdia*, diu que en l'obra del nostre dramaturg s'hi veu un observador y un home de teatre, perfecte coneixedor del *métier*.

Si en Batlle d'*El Diluvio* llegeix les anteriors ratlles, de segur que exclamarà:

—¿Però què diables escriu aquet pobre francès? ¿*Métier*?... *Métier* s'ha de dir.

Y en *Tarugata*, que ab molta freqüència *comparteix* ab ell, *deparirà* l'opinió de l'aixerit crític y votarà també a favor del *métier*.

Y entre l'un y l'altre, acordaran que en Robert Oudot, firmant de l'article de *Comœdia*, es un papanates que no sab un borrall de francès.

Y don Pere Sala, que a soles ab ell mateix se riu sincerament dels seus dos companys, trobarà que L'ESQUELLA té molta raó y moltíssima gracia.

Mal ens està el dirho.

□

ASISTIERON *casi todos los concejales*, diu un diari.

Se referirà a alguna sessió municipal en la qual deurien haverse de tractar assumptes de gran interès pera Barcelona—pensaran vostès.

¡Ai, no!... Aont varen anar *casi todos los concejales* es al esplendí tiberi que al Saló de Cent va donarse l'altre dimars en obsequi dels marinos de la nostra esquadra.

Es ofendre als ilustres regidors y demostrar no coneixe'ls arribarlos a suposar capassos d'acudir *quasi tots* a treballar pel bé dels barcelonins.

Ells, si algun cop se reuneixen en gran número, es sols pera banquetejar a costes de la Pubilla.

Són aquestes les úniques *sessions* que mai s'han de suspendre per falta de número.

¡Sempre, sempre poden celebrarse de primera convocatoria!...

□

PERA que vegin els punts que calsen la majoria dels nostres directors d'escena.

No fa gaires dies, en un teatre del *Paralelo* va pintarse, expressament, una magnífica decoració de barco ab destí a una obra d'espectacle.

PENSANT EN LA QÜESTIÓ FERRER

—¿Que'ls en tren, això, de gent als cines!

—El certus es que aquets dies se vénen molts més diaris.

—Quan ho hagin acabat de discutir, preguntaré al vigilant a veure què li'n sembla.

La nit de l'estrena, l'arreglador de l'obra, que assistia a la funció, a l'arribar a una escena determinada s'aixeca com si'l punxessin y corre esverat a l'escenari:

—Però ¿què heu fet, desgraciats?... Un barco en aquesta escena! Si havia de ser un jardí!...

El director havia llegit en les acotacions «un vergel», y's va creure que *vergel* volia dir barco de vela!

□
A LSA, salero!

Ha sigut nombrat quefe de fielat el conegut lerrouxista senyor Matamala.

—Noi—diu un pare al seu fill,
al llegir la fausta nova,—
arriba't fins a Hostafrancs
a darli l'enhorabona.

□
A B motiu de l'estrena, a París, de *Les pies* (*Les garces*), de l'Iglesias, *La Veu* no ha pogut amagar la seva tirria a l'Esquerra, mostrantse excessivament irònica.

Dos nacionalistes ho comentaven l'altre vespre:

—No's comprèn que'ls sàpiga greu l'exit de *Les pies*, als lligaires... Com si no fos també un exit pera Catalunya!...

—Oh, y encara's comprèn menos, sent com són ells tan amics de les Escoles... *Pies*.

□
J A es comic, ja.

Diu que l'altre dia, uns quants periodistes, pera celebrar un exit recent, varen tenir l'idea d'anarse a fer retratar.

LES ACTUALS

—Es dir que, fer vida moderna, consisteix en estar al tanto de l'actualitat?

—Y es clar, donal... Veu, jo? Aixís que he sentit parlar d'una Exposició a «Belles Arts» ja m'he fet fer un vestit de quadros.

Y diu que quan la màquina estava a punt d'enfocar, el fotògrafo, tot colcantlos, els va dir:

—Fassin el favor de mirar tots cap an aquet cartronet... El cartró ¿saben què deia?

LOS ENCARGOS
SE PAGAN POR ADELANTADO

□
E N Palaudaries se topa pel carrer ab un antic company a qui acaben de nomenar ministre d'Hisenda.

El ministre respon a les felicitacions allargantli la petaca y oferintli un puro.

En Palaudaries:

—No, noi; gracias. Ja'm coneixes... Si avui t'acceptés un cigarro, demà potser me veuria ab pit de demanarte un estanc.

□
M ODERNA psicologia conjugal:

—Quin es el dever de tot marit?

—Donar gust a la seva esposa.

—Quin es el dever de tota esposa?

—Donar gust... als altres.

ALS DARRERS TRENCA CAPS

A la Xarada I: *Paula*.—A la Xarada II: *Federal*.—A la Xarada III: *Clatell*.—A l'Anagrama: *Triam-Martí-Marit*.—A la Tarjeta: *Perelada*.—A l'endevinalla: *Catre*.—A la Conversa: *Paco*.—Al Jeroglífic: *Grandeses*.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

Administració y Redacció:

Llibreria Espanyola,

Rambla del Mitg, núm. 20

BARCELONA

Preus de suscripció:

Fòra de Barcelona,

cada trimestre:

Espanya, 3 ptes. - Extranjer, 5

Número solt: 10 centims — Atrassats: 20

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

NOVÍSSIMA EDICIÓ

PLANOS DE BARCELONA Y VÍAS PÚBLICAS

Lista completa de las calles y plazas de la ciudad, con inclusión de las de los pueblos agregados, y otras cuyos nombres han sido substituídos

Edición encuadernada en tela Ptas. 1

JOSÉ M.ª SALAVERRIA

Las sombras de Loyola

Un tomo en 8.º — Ptas. 2

PERE COROMINAS

La vida austera

Un volum — Ptes. 2

SANTIAGO RUSIÑOL

Del Born al Plata

Preu: 3 pessetes

AVIAT EL DALTABAI X Y EL TITELLA PRODIG

Dintre de
pocs dies

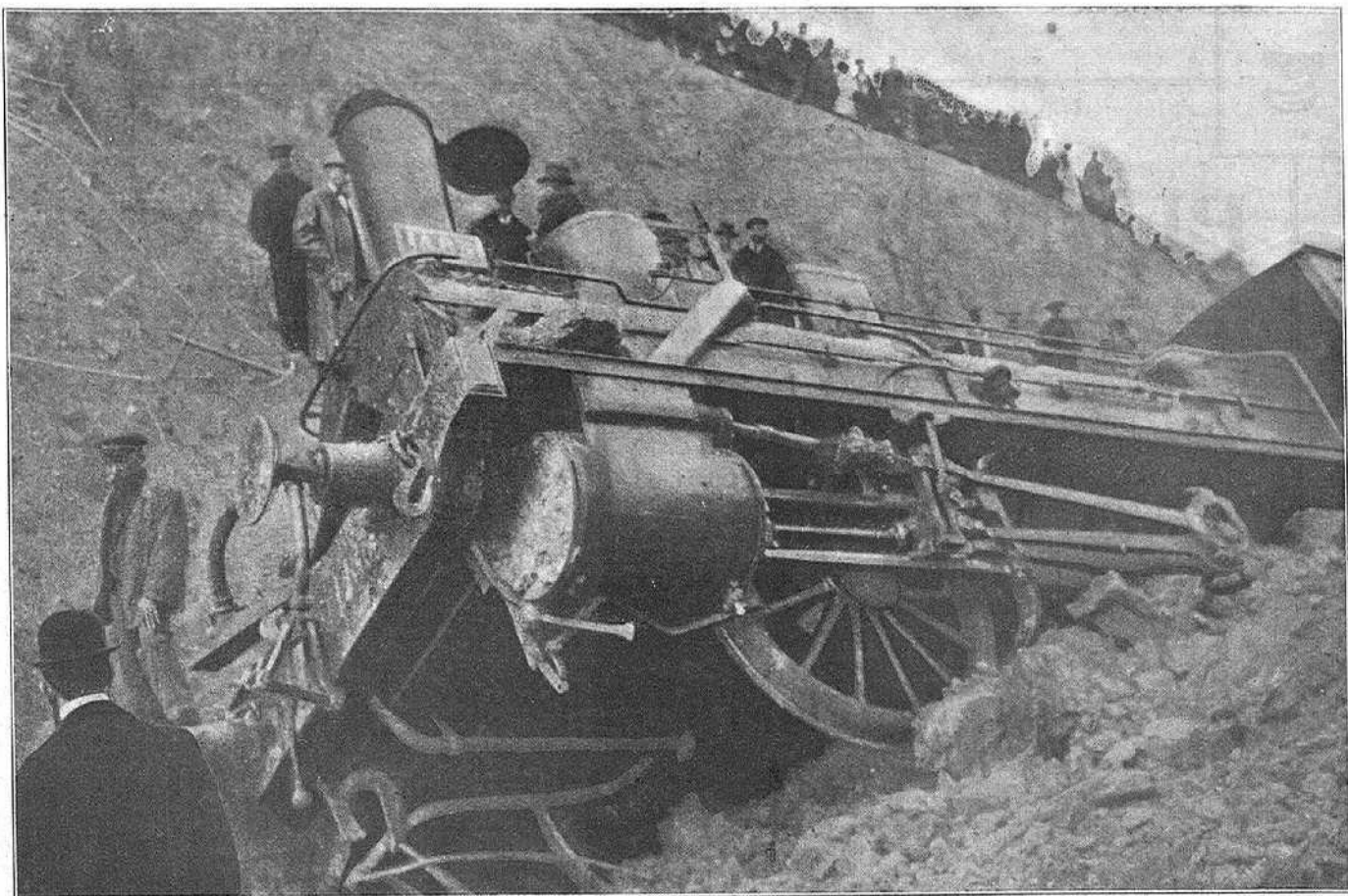
LA COLUMNA DE FOC

PER
Gabriel Alomar

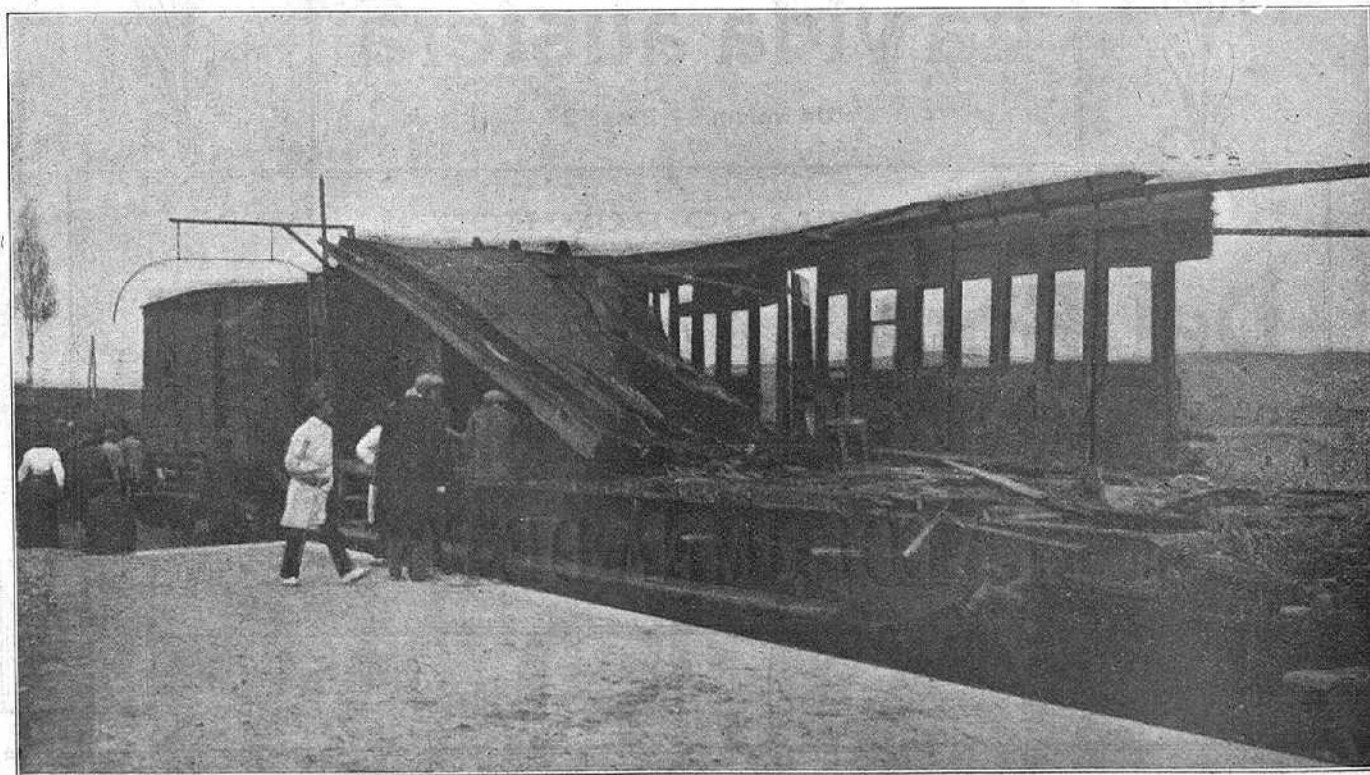

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Giro Mútuo o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, además, un ral pera certícat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

DESCARRILAMENT DEL TREN DE SARAGOSSA,
OCORREGUT EL DILLUNS, A LES 8 DEL VESPRE, ENTRE VILADECABALLS Y OLESA

La màquina, tal com va quedar al descarrilar¹

El vagó que més va sofrir